

MELT PELS

Studentnummer // 1618122

DEMOL

Mini Hoorcollege / 20-06-2017

Het verband tussen Wie is de Mol? en Joseph Campbell's Hero's Journey.

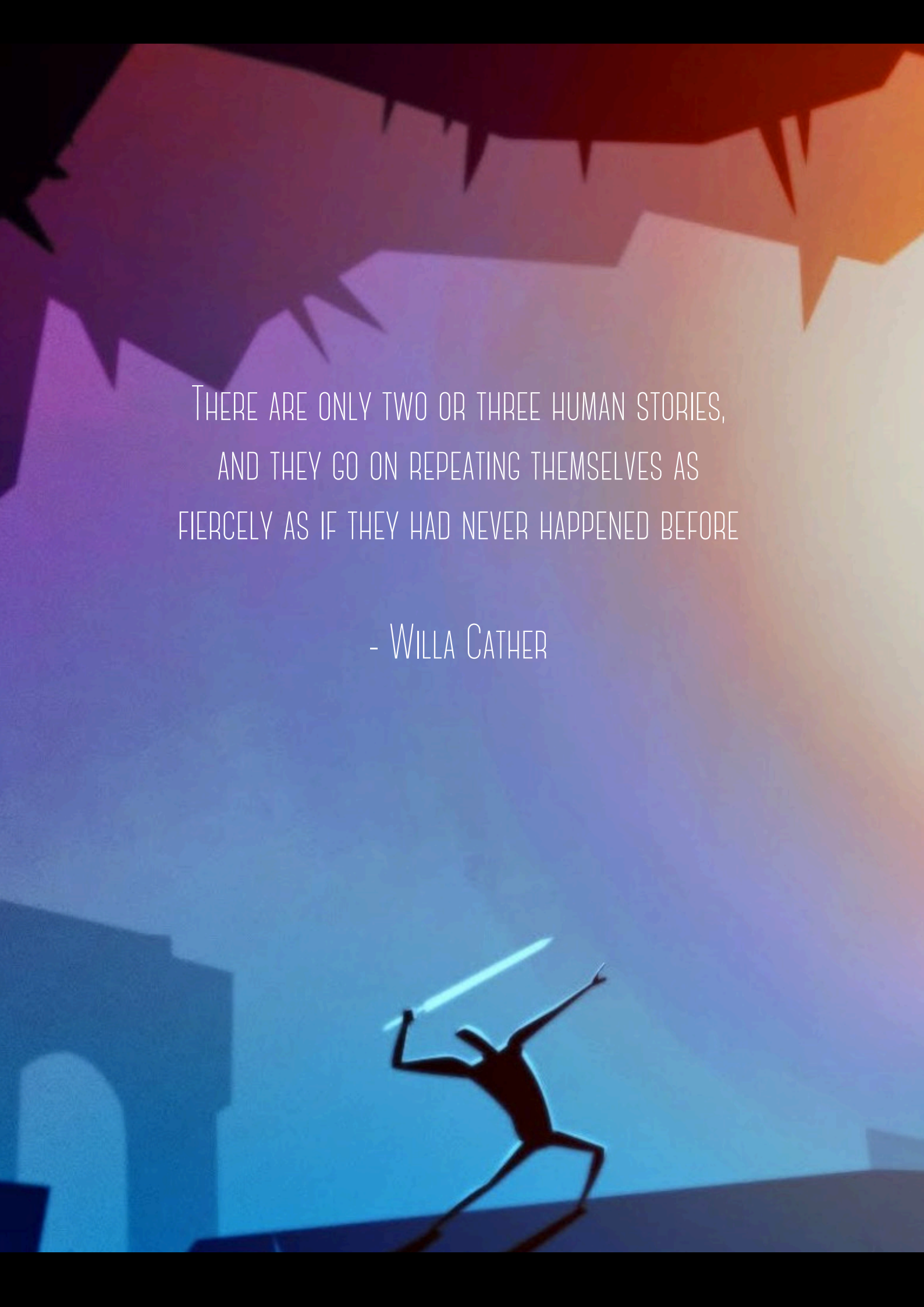
Dream discover do

Cursus code: JDE-SCON.3V-13

Docent: Rob van den Idsert

Onderzoeksverslag: 3606 woorden

SEMINAR CONCEPT ONDERZOEKSVERSLAG

THERE ARE ONLY TWO OR THREE HUMAN STORIES,
AND THEY GO ON REPEATING THEMSELVES AS
FIERCELY AS IF THEY HAD NEVER HAPPENED BEFORE

- WILLA CATHER

INLEIDING:

Tijdens mijn stage bij The voice of Holland ontdekte ik mijn interesse voor TV. Het moment waarop ik inzicht kreeg in hoe een programma in zijn werking gaat, gaf mij kriebels om zelf een programma te beginnen. Ik weet alleen niet waar ik moet beginnen.

Ik heb voor mezelf als een van mijn levensdoelen om zelf een programma op de buis te krijgen. Dit is de reden dat ik voor mijn Seminar hier wat meer onderzoek naar wil doen.

Een van de meest inspirerende programma's voor mij is Wie is de Mol?.

Ik zie het dan ook als persoonlijk doel om dit programma van dichtbij te bekijken.

Ik ben een trouwe 'Molloot' (een fan van het programma die actief meedoet om erachter te komen wie de mol is). Het viel me op dat de theorie van Joseph Campbell, "A hero's Journey", welke toch vaak gebruikt wordt in verhalen, ook kan worden toegepast op een programma zoals Wie is de Mol?.

Met dit onderzoek wil ik leren hoe de theorie van Joseph Campbell (bewust of onbewust) is toegepast in dit programma. De conclusie van mijn onderzoek zal ik brengen als een advies voor andere programmamakers. Ik wil dit doen tijdens een mini-hoorcollege waarin ik collega's uit de branche vertel over mijn bevindingen en hoe deze toe te passen zijn in het bedenken van een programma.

HYPOTHESE:

Naar aanleiding van mijn hoofdvraag:

'Op welke manier wordt de theorie 'The hero's Journey' van Joseph Campbell toegepast in een seizoen van Wie is de Mol?'

Heb ik een hypothese opgesteld.

Ik verwacht met dit onderzoek een verband te kunnen leggen tussen de verhaallijn van Wie is de Mol en de theorie van Campbell. Ik verwacht niet alle twaalf de segmenten te kunnen invullen, maar denk dat ik zeker de helft kan vergelijken en invullen. Ik ben geïnteresseerd in de werking van de theorie en om te bewijzen dat ook hier deze theorie weer geldt. Daarnaast denk ik dat ik de monomyth ook hier kan bevestigen.

Voor dit verslag waren verschillende invalshoeken mogelijk. Zo heb je de kant van de mol als protagonist of antagonist. De kandidaten als protagonist of antagonist en ik kan me zelfs vinden in de theorie dat de presentator de antagonist is.

Ook heb ik een keuze moeten maken om de theorie van Joseph Campbell te onderzoeken op breedte van een seizoen van Wie is de Mol? in plaats van een aflevering.

HOOFDVRAAG

Nadat ik basis onderzoek heb gedaan naar de theorie van Joseph Campbell, 'The hero's Journey', en onderzoek heb gedaan naar de opbouw van 'Wie is de Mol?' heb ik de volgende hoofdvraag geformuleerd:

Op welke manier wordt de theorie 'The hero's Journey' van Joseph Campbell toegepast in een seizoen van Wie is de Mol?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden heb ik deze opgedeeld in drie verschillende deelvragen en een aantal inleidende vragen.

Voor ik kan beginnen aan mijn deelvragen wil ik de volgende inleidende vragen beantwoorden.

- *Wat is het concept van Wie is de Mol?*
- *Wat houdt Joseph Campbell's theorie 'The Hero's Journey' in?*

Vervolgens kan ik verder met de volgende deelvragen:

- *Hoe is de Hero's Journey (bewust of onbewust) toegepast in Wie is de Mol?*
- *Is de mol de protagonist of antagonist? Vanuit welk perspectief kijken we?*
- *Hoe pas ik deze kennis toe in mijn eigen project?*

INLEIDENDE VRAGEN:

Wat is het concept van Wie is de Mol?

Voor dit seminar ben ik op zoek gegaan naar mensen die Wie is de Mol? hebben geproduceerd. Zo kwam ik op Anton Jongstra uit. Anton Jongstra heeft sinds 1999 gewerkt aan het programma en is vijftien jaar lang eindredacteur geweest van Wie is de Mol?. Tijdens zijn carrière als eindredacteur heeft hij in 2013 de gouden televisiering gewonnen. Ook heeft hij de meeste opdrachten die de kandidaten tijdens het programma uitvoeren bedacht.

Tijdens het interview met Anton Jongstra (A. Jongstra, persoonlijke communicatie, 22 mei 2017) heb ik hem gevraagd om in zijn eigen woorden het concept van Wie is de Mol uit te leggen, daar kwam het volgende uit:

“Kort uitgelegd, Wie is de Mol? is een programma over een groep mensen die samen geld proberen te verdienen door opdrachten uit te voeren. Een iemand van deze groep doet zijn best om te zorgen dat de groep zo min mogelijk geld verdient. Nu is de opdracht voor de anderen om erachter te komen wie die persoon, ofwel ‘Mol’, is. Door middel van een test worden alle kandidaten gevraagd wie zij denken dat de mol is. De kandidaat die deze test het slechtste maakt, gaat naar huis.”

Als kijker moet je de mol vinden, aan de hand van zijn acties tijdens de opdrachten. Ook is het mogelijk om goed op zoek te gaan naar de geheime aanwijzingen. De heer Jongstra is daar geen voorstander van. Volgens hem moet je ontdekken wie de mol is door goed op te letten tijdens de opdrachten. Je moet nadenken en met een oplettend oog kunnen zien wie ervoor gezorgd heeft dat er minder geld is binnengekomen tijdens de opdrachten.

Behalve dat dit een van mijn favoriete programma's is, past dit onderzoek ook goed in het CMD vakgebied. Zo gaan we in dit onderzoek dieper in op de Hero's Journey, komen bepaalde termen als corporate storytelling en archetypes terug en rond ik dit af door te laten zien wat je zelf met deze kennis kan.

EXTRA INFORMATIE WIE IS DE MOL?:

Wie is de Mol? is een Belgisch format van VTM. Het kwam voor het eerst op tv in '98 onder de naam 'De Mol'. Het programma won meteen de Gouden Roos van Montreux. IDTV heeft de rechten voor programma in Nederland.

De Nederlandse versie van het programma werd doorontwikkeld en ontving Jokers en vrijstellingen die de kandidaten hielpen makkelijker de uiteindelijke test door te komen.

Ik heb de heer Jongstra gevraagd of hij hiervoor inspiratie heeft opgedaan door middel van een ander programma. Zijn antwoord was dat dat niet bewust is gedaan.

WAT HOUDT JOSEPH CAMPBELLS THEORIE THE HERO'S JOURNEY IN?

Joseph Campbell was hoogleraar in de mythologie en schrijver. Tijdens zijn onderzoek naar mythologie ontdekte hij een cyclus die hij later de Hero's Journey noemde. Hij beschreef de Hero's Journey in zijn boek "The hero with a thousand faces". Hierin legt hij uit dat het verhaal van de held gaat over de ontdekkingstocht van de 'innerlijke wereld' dat wil zeggen dat de held een geestelijke groei doormaakt gedurende het verhaal. De held herontdekt zichzelf, overwint een crisis en krijgt daardoor meer waardering van zijn peers. (Campbell, J. (2004). The hero with a thousand faces.)

Om dit voor elkaar te krijgen doorloopt de held, volgens Joseph Campbell, negentien fases in een verhaal. Via een medestudent kwam ik op Christopher Vogler, die een modernere vertolking heeft gemaakt van Joseph Campbell's Hero's Journey. Deze ziet er als volgt uit (Vogler (z.j.)):

The introduction to the protagonist's world.

De held, in disbalans wordt geïntroduceerd. Hij is nog niet zijn maximale zelf, heeft nog geen groei doorgemaakt en is in zijn eerste fase. Je leert de held kort kennen, maar kan jezelf met hem identificeren. Iets in het leven van de held veroorzaakt stress en leidt hem een nieuwe richting op.

The call to action.

Iets verstoort de orde, en dwingt de held om op pad te gaan. De held begint aan zijn verandering.

Crossing the threshold.

Het eind van de introductie, waarin de held zijn leven omgooit om de gewone wereld te verlaten. Hij begint aan zijn verhaal.

The mentor teaches the lead.

De held komt een ander karakter tegen die als mentor fungeert. Deze geeft hem of haar een training, advies of uitrusting dat hem zal helpen met zijn reis.

The first challenge.

De held komt een eerste test of vijand tegen en maakt zich samen met zijn nieuwe vrienden klaar om de eerste test of vijand te verslaan.

The temptation.

De held krijgt de keuze of hij het goede of het slechte pad neemt.

The dark moment.

In het midden van het verhaal sterft de held bijna, trotseert zijn grootste obstakel of verslaat een slechterik. Hierin verliest hij misschien vrienden, maar hier komt hij rijker uit terug.

The final conflict.

De climax van het verhaal. Alles komt samen, alle geheimen worden ontbloot.

The return home.

De held gaat na zijn zware (emotionele) reis weer naar huis. Hij is gegroeid tot ware held.

De reden dat ik deze versie gedurende dit verslag gebruik, is omdat deze versie beter toepasbaar is op moderne verhalen, in vergelijking met de meer dan 50 jaar oude versie van Joseph Campbell.

De nieuwere versie is namelijk overzichtelijk geformuleerd door Christopher Vogler met het TV-format in zijn achterhoofd. Omdat deze versie beter toepasbaar is op het TV-format maak ik hier dus ook gebruik van gedurende mijn onderzoek.

Aangezien dit een jongere versie is van de theorie van Campbell, zal ik deze gedurende dit verslag onder dezelfde naam houden : 'The Hero's Journey'.

HOE IS DE HERO'S JOURNEY (BEWUST OF ONBEWUST) TOEGEPAST IN WIE IS DE MOL?

Het eerste dat opvalt in een seizoen van Wie is de Mol? is dat de introductie van de volgorde van de eerder genoemde fases anders loopt. Zo beginnen we met de Call to Action en Crossing the threshold. De introduction komt pas als derde. De kandidaten worden in de eerste twee afleveringen een voor een voorgesteld, zo wordt er verteld wat ze bijvoorbeeld in het dagelijkse leven doen.

De call to action gebeurt buiten het seizoen om. De kijker krijgt deze nooit te zien, dit is namelijk het moment dat de kandidaten worden gevraagd of ze mee willen doen.

Om deze deelvraag te beantwoorden maak ik gebruik van het interview dat ik heb gehouden met Anton Jongstra.

Fase 1: Introduction

The introduction to the protagonists world.

Volgens Anton vindt de introductie plaats op het vliegveld, als de groep elkaar leert kennen. Hij geeft aan dat elk seizoen van de mol een soortgelijke opbouw heeft. Zo komt de presentator altijd pas bij de groep op het moment dat de groep compleet is. Dit is voor veel kandidaten het moment waarop ze beseffen dat Wie is de Mol? is begonnen.

Ikzelf heb daar nog het moment dat de kandidaten bekendgemaakt worden en de eerste twee afleveringen aan toegevoegd. In de eerste twee afleveringen krijgen de kandidaten een voor een een introductie met wie ze zijn, wat ze doen en waar ze vandaan komen.

Call to action:

Dit is volgens Anton de brief die aangeeft dat de kandidaten aan de slag gaan in het programma zijn.

Zelf had ik hier bedacht dat het e presentator zou zijn die de groep vertelt dat ze een opdracht moeten uitvoeren.

Crossing the Threshold:

Dit is volgens mij het moment dat de kandidaten het vliegtuig instappen. Anton wist deze zelf niet in te vullen. Toen ik zei dat het het stuk zou kunnen zijn dat ze de eerste opdracht gaan doen, was Anton het niet met me eens. Hij maakte een goed punt door te zeggen dat de eerste opdracht net zo belangrijk was als elke andere, en dat dit beter zou passen bij The first challenge.

De introduction bevat dus duidelijk onderdelen van de Hero's Journey. We missen een duidelijke versie van Crossing the Threshold. In de seizoenen van Wie is de Mol? vindt niet altijd een scène plaats in het vliegtuig naar hun bestemming toe. Er wordt dus gespeeld met deze stap.

Fase 2: Rising Action:

Mentor Teaches the lead:

Volgens Anton is de mentor te identificeren als de presentator. Die vertelt de kandidaten namelijk wat de opdracht is, wat ze moeten doen en hoe ze geld kunnen winnen voor de pot. De mentor weet wie de mol is, maar vertelt dit niet aan de kandidaten.

The first Challenge:

Deze komt bij Wie is de Mol? vaak terug. Niet zozeer als eerste challenge, maar als opdrachten. De opdrachten zijn een middel om de mol te vinden. Ook zou je kunnen argumenteren dat de test aan het eind van de aflevering de 'Challenge' is.

Temptation:

De verleiding om zelf te gaan 'mollen' is groot. Mollen is als een kandidaat of mol expres de opdracht verpest. Vaak wordt onbenulligheid en klunzigheid gezien als mollen.

De reden dat kandidaten mollen is als volgt: ben jij verdacht, en stemmen andere kandidaten op jou, dan valt er een andere kandidaat af. Het mes snijdt echter aan twee kanten, want hierdoor help je de echte mol in zijn doel de 'pot' zo laag mogelijk te houden.

Daarnaast komen er verschillende extraatjes op de weg. Zo kan een kandidaat vaak geld uit de pot spelen voor meer informatie, een vrijstelling of een joker.

Alle onderdelen om spanning op te bouwen zijn aanwezig. Dit helpt dus met de spanningsopbouw in Wie is de Mol?.

Act 2 (Mentor teaches the lead tot en met Temptation) herhaalt zich gedurende het hele seizoen. Elke aflevering komt de presentator langs, vertelt hij de kandidaten wat ze moeten doen, hoe ze het moeten doen en doen ze een opdracht. Tijdens de opdracht kan je kiezen om goed mee te doen, om te mollen of om een joker/vrijstelling te verdienen.

Zo doorlopen we act 2 meerdere keren, voor we naar act 3 gaan.

Fase 3: Climax en Nieuwe orde:

Dark moment:

Anton omschreef the dark moment als "Het eenzaamste moment voor de mol". De mol moet zich opstellen als iemand die je kan vertrouwen. Dan sluit hij een pact met een kandidaat. Echter, als een groot deel van de kandidaten door heeft dat jij de mol bent, zullen zij je buitensluiten.

Anton vertelde ook dat hij toenmalige mol Kees Tol belde en het gesprek begon met "Ik heb een eenzame klus voor je".

Zelf denk ik dat de mol in de eerste aantal afleveringen geen probleem heeft met het dark moment. Hij zou hier namelijk nog niet gesnapt moeten zijn. Pas in de laatste paar afleveringen, als er steeds minder kandidaten overblijven, zal de groep steeds meer zijn/haar speer op de juiste persoon richten.

Final conflict:

Anton geeft aan dat hij denkt dat de final conflict in twee manieren gezien kan worden. De eerste die hij noemt, is de test en executie. Aan het eind van de aflevering bewijzen de kandidaten dat ze op het goede spoor zitten door een test te maken. De persoon die op de test het slechtste scoort, gaat naar huis.

De tweede manier die hij noemt, is de ontknoping. De allerlaatste eliminatieronde waarin bekend wordt wie de winnaar is, wie de verliezer is en wie de mol is.

Return home:

Onder return home valt het terugkomen in het hotel na een test en executie. De kandidaten hebben weer een aflevering overleefd en zijn weer een stap dichterbij het ontmaskeren van de mol.

Anderzijds is de Return home ook voor een verliezend kandidaat. Hij gaat terug naar huis, ondanks dat hij de final conflict niet heeft gewonnen.

Nog een derde optie is de return home aan het eind van het seizoen. De bekendmaking van de mol.

Tijdens het interview heb ik Anton gevraagd of hij denkt dat de mol een antagonist of een protagonist is. Hij gaf vrij snel aan dat hij denkt dat de Mol een protagonist is, maar hij vindt het overdreven om de kandidaten dan als antagonist te bestempelen. Ik denk zelf dat dit echter wel het geval is.

IS DE MOL DE PROTAGONIST OF ANTAGONIST? VANUIT WELK PERSPECTIEF KIJKEN WE?

We bespreken hier hoe de hero's journey eruit ziet als je de mol de rol van protagonist/held neemt, in plaats van dat de kandidaten deze rol krijgen. Om deze deelvraag te beantwoorden, heb ik gebruik gemaakt van het interview van Anton Jongstra en de input van gebruikers van het forum op Wieisdemol.com.

Introduction to protagonist's world:

Deze fase van Act 1 vindt pas plaats tijdens de opnames. Wij beginnen met de call to action en crossing the threshold. De volgorde is dus net iets anders dan de theorie luidt.

Call to action:

De mol krijgt van de redactie een telefoontje of hij "het eenzaamste baantje in de wereld" wil. Hier begint zijn avontuur aan Wie is de Mol?.

Hij krijgt een locatie te horen waar hij wordt opgeleid tot mol.

Crossing the threshold:

De fase waarin de mol wordt opgeleid tot mol is het moment waarop hij zijn wereld verlaat en de wereld van de mol in stapt. Hier leert hij ook zijn mentor kennen.

Mentor teaches the lead:

De mol leert zijn mentor kennen, oud mollen en de presentator leren hem de kneepjes van het vak. Ook krijgt de mol alle waardevolle informatie over de kandidaten en de opdrachten die hen te wachten staan.

First challenge:

Hier neemt de mol de rol van kandidaat aan. Hij doorloopt hetzelfde traject als de kandidaten, met als uitzondering dat hij de boel probeert te belazeren.

Temptation:

De mol weet precies waar de verleidingen zijn, en probeert deze aan door de kandidaten te laten pakken. Als ze namelijk zelf geld uit de pot spelen, is de mol minder verdacht en maakt hij minder kans om ontdekt te worden. Ook kan hij zelf de verleidingen pakken om zo geld de pot uit te spelen. Dit is een afweging die hij moet maken tussen meer verdacht en minder geld en minder verdacht en meer geld in de pot.

Dark moment:

Anton beschreef dit moment als vooral een moment voor de Mol. De mol merkt dat hij is gesnapt en wordt buitengesloten. Hier wordt duidelijk dat zijn taak een van de eenzaamste taken is die in het programma plaatsvinden.

Final conflict:

Aangezien de mol nooit naar huis hoeft, zijn de testen en executies geen probleem voor hem. Zijn final conflict is het moment dat de mol in de finale staat, en het duidelijk wordt wie hem het snelst heeft ontmaskert.

Return home:

De laatste aflevering is geweest en de mol kan weer rustig ademen. Iedereen weet nu dat hij de mol was. Hij hoeft niet meer te liegen tegen vrienden en familie en kan gerust vertellen over de acties die hij heeft gedaan om geld uit de pot te spelen.

Zo zien we dat de Hero's Journey hier op twee verschillende manieren kunnen invullen. Ik heb na het interview nog eens goed nagedacht over deze deelvraag. Op online fora zoals widm.com en wieisdemol.com zie je dat de grote fans allemaal op zoek zijn naar de mol.

Het programma heet Wie is de Mol? en nu ik ook de Hero's Journey heb kunnen invullen, ben ik er van overtuigd dat de mol niet de antagonist maar de protagonist is.

HOE PAS IK DEZE KENNIS TOE IN MIJN EIGEN PROJECT?

Ik eindigde mijn hoorcollege met deze vraag als conclusie. Dit wil ik ook in mijn verslag doen. Wat kun je nou met deze kennis? De Hero's Journey is zeer breed inzetbaar. Zo kun je de theorie gebruiken om een brainstormsessie te houden, dat gaat als volgt:

Vul zoveel mogelijk fases van de Hero's Journey in met het bestaande verhaal of programma. Als er fases zijn die je niet in kunt vullen is dat geen probleem. Deze fases kun je dan samen met het team waarmee je brainstormt invullen. Zo kun je nieuwe ideeën toevoegen aan je programma om de cirkel weer helemaal rond te krijgen.

Als je vast loopt kun je proberen om de cirkel ook vanuit een ander perspectief in te vullen. Bijvoorbeeld door een andere protagonist te nemen.

Zo zie je dat de Hero's Journey kan fungeren als brainstormtool.

Ik zal in mijn latere werkomgeving de kennis van de Hero's Journey dan ook zeker gebruiken in teamverband als brainstorm tool.

Ook je corporate storytelling of je campagne kun je verbeteren met de Hero's Journey. Hierbij is de theorie de framework voor het verhaal dat je wil vertellen. Onthoud wel dat de klant hierin de held is. Het bedrijf is dan de mentor.

Voor mij is het in ieder geval een persoonlijke overwinning. Ik heb na mijn interview met Anton, hem kunnen inspireren. Ik heb hem een nieuwe theorie kunnen leren, die hij in de toekomst kan toepassen bij zijn nieuwe project.

Ik houd zijn programma's in ieder geval in de gaten.

Lees mijn reflectie voor gebruikte werkmethoden en onderzoeksmethoden.

CONCLUSIE

Tijd om een antwoord te geven op mijn hoofdvraag.

Op welke manier wordt de theorie 'The hero's Journey' van Joseph Campbell toegepast in een seizoen van Wie is de Mol?

Ondanks mijn hypothese, waarin ik vertelde dat ik dacht dat een theorie als The Hero's Journey bewust zou zijn toegepast, bleek dit dus niet zo te zijn. Anton Jongstra, de eindredacteur, wist zelfs niet van de theorie af.

De theorie wordt dus niet bewust toegepast in een seizoen van Wie is de Mol?.

Hiermee is de Monomyth echter niet ontkracht. Ik durf namelijk zelfs te zeggen dat de theorie onbewust is toegepast. Ik denk dat de programmamakers in hun leven zo vaak met de Hero's Journey in aanraking zijn gekomen, dat ze deze onbewust kunnen toepassen op een programma als Wie is de Mol?.

Mijn bewijs hiervoor is terug te vinden in het eerste seizoen van de nederlandse Wie is de Mol?.

Het is namelijk erg opvallend dat de nederlandse versie iets nieuws heeft toegevoegd wat een grote invloed heeft gehad op het programma, de Jokers.

Deze passen namelijk precies in de fase temptation.

Verder kan je de theorie van Campbell dus ook gebruiken om een nieuwe draai te geven aan je programma. Een van mijn persoonlijke overwinningen is het feit dat ik deze theorie heb kunnen leren aan Anton Jongstra. Wellicht dat hij in de toekomst hier nog gebruik van gaat maken.

BRONNENLIJST

Vogler, C. (z.j.). A Practical Guide to Joseph Campbell's The Hero with a Thousand Faces. Geraadpleegd van http://www.thewritersjourney.com/hero's_journey.htm

Campbell, J. (2004). The hero with a thousand faces (6e ed.). Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Realitynet. (z.j.). Wieisdemol.com AVROTROS. Geraadpleegd op 24 mei, 2017, van <http://www.wieisdemol.com/forum/>